

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTOI SZÁLLÁS :
külső monostortutca 152 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csütörtökön és Szombaton.
Ara évnyegyre 3 ft. o. 4. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr, másodsor 6 kr., harmadsor 5 kr. o. 6. s minden hirdetés után 80 kr. bányegdíj. Előzetes a hirdetés a kiadó-hivatallal kezelik.

KIADÓ-HIVATAL :
Középutca, STERN J. könyvkereskedése.

Kiáltó szó a pusztában!

II. Lássuk minő érdekek vezethetik a román a Magyarországgal egyesülésre? Mert ha vannak okok az unio ellen, lenni kell oknak, az unio mellett is, s itt ismét mellőzzük a törvényeket, melyek arra mutatnak, hogy Erdély még akkor is Magyarország volt, midőn ettől külön állott, és hogy a Leopoldi diploma bevezetésének ezen szavai szerint „Charissimam hanc Transsylvaniae Regionem, jam a seculis inclito nostro Hungariae Regno assertam magis magisque veluti animam nostram amplecti”, úgy fogadja el a Habsburg dynastia — elébb pártfogását, később uralkodását, mint Magyarország, a magyar királyt.

Az első érdek mindenestre historiai, mert akár mit beszélünk igaz marad az, hogy a szép magyar hostoriát együtt irták magyar és román tót stb. ős apáink; s tény az, hogy a szent István koránál alatt élő népek egy ezred év alatt, egy politikai nemzet voltak, s így a magyar historiában mindennek része van. De historiai tény az is, hogy ezen ezred év alatt sem a románnak, sem másnak nemzetisége megtámadva, annyival kevésbé elnyomva soha sem volt. Tény az is, hogy Magyarország szabad és független volt, s míg egy átok súlya alatt kétfelé nem vált, erős s Európa szabadságának véd-bástyája volt; belügyeit illetőleg, a román vagy bármelyik nemzetbeli nemesség szintugy „verum sacrae coronae membrum” volt mint a magyar nemes, s ugyanazon jogai, s ugyanazon kötelezettségei voltak, s nem egyik faj a másikon, hanem a kiváltságos osztály gyakorolt felsőbbiséget a kiváltságatlan felett. Tény az: hogy Magyarország azért épült ki oly hamar a mongol s más pusztitást, a rigómezei, várnai stb. csapásokat, s azért törte meg a Hunyadi karja a világ ellenségét, mert az ország egy volt s az erők egy célra egyesültek, s megfordítva, azért nem tudtuk a mohácsi vészt mind e mai napig kiheverni, mert az ország kétfelé szakadt; s az erők többé össze nem pontosíthatóak. Már ha a román a maga nemzetiségét — mi azonban a magyarok részéről a legkevésbé sem fenyegettetik — biztosítani akarja, már a történet által oda van utasítva, hogy a biztos alapot egy szabad és független Magyarország létesítésében kövesse; ez pedig el nem érhető, míg Erdély Magyarországgal gyakorlatilag is nem egy, megoszthatatlan ország.

A második ok a jelen körülményekben rejlik. Látók ugyan is, hogy minket egyfelől a német, másfelől a muszka törekvés elnyeléssel fenyeget. Azt is tudjuk, hogy Európa közepében, valamint a magyar, egy a román elem is ellenséges elemek közt elszigetelve áll. Innen ezen két elem, önfentartási kötelezettségénél fogva egy más védelmére van hivatva. A szükséges védelem egy hatalmas és független Magyarország nélkül nem is képzelhető; egy hatalmas és független Magyarország ismét nem képzelhető megoszolva. Az unio tehát szintugy életkérdése a románnak mint a magyarnak. De ha életkérdése a románnak az unio, ugy életkérdés a magyarnak a szent korona alatt álló minden népek, s így a románok nyelvi, nemzetiségi, vallási, nevelési természetes jogainak tiszteletben tartása, mert e nélkül nem érezhetik magukat érdekelve az egységes Magyarország iránt.

Az eddig mondottakból két fő polgári kötelezettség merül fel: az első az unio, mint hazánk függetlenségének s ebben minden népek boldogságának nélkülözhetetlen föltétele; másik a különböző nemzetiségek természetes jogainak törvény általi biztosítása. De hol kezdjük? A rendet a körülmények kimutatják; látjuk ugyan is, hogy nemzeti életünk meg van támadva, tehát védelem mindenek előtt minden erők összpontosítása által, s védjük közös vagyunkat, nem vasfegyverrel, mivel nem bírnak, s ha bírnánk is kiűthetnék kezünk közül — hanem az erkölcs sokkal hatalmasabb fegyverével. Ha közös ellenségünk visszavonul, igazítsuk el másodsor egy más iránti lehető követelésünket együtt az idegenek beavatása nélkül.

Ha az uniot igazán akarjuk, kérdés mi ad eb-

beli törekvésünknek biztos alapot? Felelet egy szó „a törvény” mondjuk ki határozottan, hogy Erdély még akkor is Magyarország volt, midőn ettől külön állott, annál inkább most, midőn azt a 48-beli pozsoni 7-dik és kolozsvári 1-ső szentesített törvencikk közjogilag megint összeforrasztotta. Ha ezt mindnyájan tesszük, lesz mindnyájunknak egy hatalmas szabad Magyarországnak, mint volt hajdan, s lesz ebben igazság, mint Mátyás alatt, s rajtunk a pokol kapui diadalmaskodni nem fognak.

Hát ha lesz egy hatalmas szabad Magyarországnak, ki biztosítja a különböző nemzetiségeket természetes jogaiknak elismerése és tiszteletben tartása iránt? Ismét csak egy szó „a törvény”, mert hiszen meg van írva a többek közt a 48-beli kolozsvári 1. törvencikkben „jogegyenlőség, nemzet nyelv és vallás különbség nélkül.” Ezt megtagadni nem lehet, s már nincs egyéb hátra mint hogy ezen alaptörvény — a hol még alkalmazva nem volna — alkalmazzassék.

A harmadik ok, becsületbeli. Ha széttekintünk Európában, lehetetlen nem látnunk, hogy az egész Európa két táborra oszlott; az egyik az abszolút elvek — a másik a szabadság ügye védelmére. A folyamatban levő szabadságháború középpontja bizonyosan Magyarország, s ez oly pozitív, mit ha elvesztünk, szó sincs többé Európa szabadságáról! Magyarországot senki sem tartja meg, ha ő maga magát nem; már pedig a megtartás lehetetlen, ha annak egy részét (Erdélyt) mi magunk elszakítjuk, s a kivitelre az incselkedő ellenséget mi magunk beavatjuk. A szabadság eszméje ugy elterjedt, s oly hatalmas, hogy az elébb-hátrább — de bizonyosan — legyőzi fegyver nélkül is az abszolutizmus táborát. Magyarországa egységének ügye ugyanazonos Európa szabadsága ügyével; azért az egységes Magyarország, mint a szabadság szükséges föltétele, bizonyosan lenni fog. Erdélynek Magyarországgal egységét megbontani annyit tenne tehát, mint Európa szabadságának hadat izenni. A történelem pontosan megírja ezen szabadságháború részleteit is, mint minden más háborút, de ítéletet is mond mindazok felett, kik ellene, vagy mellette harcolnak. Már ha a magyar szent korona ege alatt élő románok, vagy más népek, kik szintugy tagjai ezen koronának mint a magyarok, megtámadnák az uniot Magyarországa lételének, s így Európa szabadságának is legfőbb feltételét, ugy nemcsak öngyilkosságot követnének el, de kitennék magukat a historia kárhóztató ítéletének is, oly nép pedig, valamint egyes ember is, ki a becsület iránt érzékeny, azt nem kockáztathatja. Ez mind jó mondhatná valaki, „de kegyelmednek minden szavából magyar érdek rí ki.” Igaz — de én magyar érdekből Magyarországnak minden polgárait édes anyám — a haza — gyermekeinek, s így testvéreimnek tekintem, s kimondom (de ezt már szeretném, ha nem maradna kiáltó szó a pusztában), hogy legfőbb ohajtatásom az, hogy román, szerb, tót, német s minden más ajku, és faju lakosa Magyarországnak mondhasse el jogosan: én román, tót, szerb, vagy más nemzetiségű vagyok, de legjobban találom magam a megoszthatatlan magyar korona alatt, mert itt az én jogaim tiszteletben tartatnak”, s én ezt magyar érdekből kívánom; s el is jutunk oda uraim csak alkossunk magunkból egy erős phalanxot, a törvény, mint legbiztosabb positionk védelmére.

Minthogy a törvényt megemlítem, legyen szabad egy két szót a törvény fogalmáról is elmondanom. A törvény a dolgok és társadalmak lelke. Montesquieu azt mondja, hogy az Isten mikor a világot teremteni akarta, előbb annak változhatlan törvényeit állította fel, s a teremtés nagy munkáját ezen törvények szerint vitte keresztül. A véges ember változhatatlan, mindenestre alkalmazható törvényeket nem hozhat; de hogy a dolgok rendje meg ne zavarodjék, mégis meg van minden alkotmányos államnak, milyen a mi Magyarországnak is, de jure egy változhatatlan törvénye, legyen a törvény jó, vagy hiányos, mind addig megtartandó, míg azt a törvényhozó hatalom el nem törli, vagy nem módosítja; és ez szükségéből van így: mert sokkal több

rossz származik a hiányos törvény meg nem tartásából, mint törvényhozás utján kívüli mellőzéséből. Végre: reformok egy általában csak két uton keletkezhetnek; forradalom vagy törvényhozás utján; mindazon rendszabályok, mik a törvényhozás kikerülésével történnek — forradalmi mütételek. A forradalom utja nagyon veszélyes, azért oda nem is léphetünk, maradjunk hát a törvény mellett s jogos igényeinket foganosíttassuk a törvényhozás utján.

Tóth László.

Alkotmányos fogalmak.

A bécsi lapok ellenünk adathajhászatának egy érdekes, csak hogy szerencsére gyöngén sikerült példányát jelent meg az „Ost und West” jul. 30-ki 133-dik számának hasábjain, „Böse Zeichen” czég alatti szebeni levél alakjában. „Alkotmányosságunkra napról napra több több sebek metszetnek — kiált fel az érdekelt levélnek szövegéből kitűnőleg román írója — és éppen azok által — folytatja — kik magokat mint annak legbiztosabb védői akarják érvényesíteni; elannyira, hogy reánk románokra nézve az előbbi és jeleni rendszer között kevés különbség van, sőt jelenleg nagyobb tördözéseknek vagyunk kitéve, melyek annyival keserűbbek, mert velünk lakó hazafiaktól származnak.”

Nehéz vád, melyből három dolgot tanulunk: először: a román alkotmányosság, mi nem tehet egyebet: a román alkotmányon naponta több sebek metszetnek a velők együtt lakók — tehát nem is polgártársaik által; és így van román alkotmány, vagy, ha ugy akarja levélíró, alkotmányosság, mi megint tán nem egyebet tehet, mint román alkotmányosságról fogalom. Meg kell vallani: van, mégpedig, mint mindjárt meg fogjuk látni, igen sajátos.

Másodsor: hogy a jeleni rendszer nyomasztóbb, mint az előbbi volt. Meglehet levelező agyában, de ha a népet megkérdenők, aligha a suffrage universel alapján is levelező részére dölne el a szavazat.

Harmadsor: tehát a román nemzet inkább szeretné vagy is visszaahajtaná a Bach-rendszert. Tökéletesen elhiszük levelező, de kénytelenek vagyunk kimondani, hogy alaváló rágalom ez a román ellenébe, melynek milliója, ha ismerné, aligha a levél íróját is az eléggé meggyűlölő Bach-rendszer organumaival együtt nem volna hajlandó kispertni a hazából.

De lássuk csak mik azon sérelmek, melyek naponta a román (?) alkotmányos fogalmakon üttenek.

„Általánosan ismert dolog: mond levélíró — hogy a felsőfejéri (— akarja mondani: alsófejéri, mert mint alkotmányos ember erősen jól ismeri Erdély alkotmányos felosztását, miszerint Enyed éppen Felsőfejérnek székhelye) — főispán katonai segélyért folyamodott, hogy az általa az erdélyi megyei szerkezet, sőt az udvari kancellária által a főispánoknak adott utasításnak ellenére kinevezett hivatalnokokat a tisztán román községekbe békélyezhesse. Különböző helységekbe egyeseket hivatott be N. Enyedre, bezárta és 4—5 évi fogsággal fenyegette. Várhatott volna-e többet az ember egy Bach kormánytól.”

A levélíró alkotmányosságán ejtett egyik seb tehát, hogy a főispán katonai segélyért folyamodott az általa kinevezett tisztviselőknek renitens községekbe békélyezése végett. Alaptalan ráfogás magában, hogy Alsófejérmegye főispánja éppen a tisztviselők békélyezésére katonai segélyt kért volna. És ha már csakugyan, mint levélíró állítja, hogy a tisztviselőket némely helységek nem akarták elfogadni, mi, mint bűnös félrevezetés eredménye valóban áll; mi alkotmányosság elleni bűn lett volna, hogy a főispán a másképp rendre nem utasítható községek ellen katonai segélyért folyamodjék? Vagy ismer tán levélíró olyan alkotmányt, mely a fejtelenségre, anarchiára van basirozva? Ugy látszik saját agyában valóban létezik ilyen alkotmányos fogalom. Azonban az érdekelt községek önkénytelen, minden keményebb eszközök alkalmazása nélkül, a rend és engedelmesség útjára visszatérvén, a főispán sem nem kért, sem nem volt e célra katonai segélyre szorulva, miután a nép józansága a félrevezető bűnös törekvésein a legtermészetesebben diadalmaskodott.

„A további, alkotmányon ejtett seb, hogy a főispán a megyei alkotmány (már mi legyen ez?) sőt a főispáni utasításnak is félretételével nevezte ki a tisztviselőket.” Már hiszen miután levélírónak különösen sajátos, általunk el nem ismerhető alkotmányos fogalmak vannak, csakugyan nem vehetjük tőle rossz neven, hogy sem régebbi alkotmányos törvényeinket — melyek alapján a főispán a megtrült tisztii állomásokra, ha valamely elháríthatatlan akadály miatt választás nem eszközölthetett, helyettesíteni jogosítva volt — nem ismeri, sem az érdekelt utasításnak szellemét fel fogni nem bírta, hiszen mindenki csak annyit tehet, mennyi tőle kitelik. Annyi csakugyan áll, hogy sem a törvény, sem az utasítás, bár fel nem használt elvei meg nem sértettek. Igaz, hogy a tisztválasztás nem azon párt kívánata szerint történt, mely, ugy látszik levélíróhoz hasonló alkotmányos fogalmakkal bírva, az alkotmányosságot abban kereste, hogy sem törvényt, sem pátenst el nem ismerve, mindenből mégis a mi kicsi hasznos reá — és káros másra nézve — kihagyva s ezen tördékeket egy csomó, még soha tisztába nem hozott rajongó eszmékkel megrakva, maga kénye sze-

rint dictáljon naponta változó s mint a chamelion ezerféle színben játszó törvényeket, mit aztán szilárd alkotmányosságnak neveznek. Azon párt, mondom: mely a 848-diki törvényeket nem ismeri, mert de nobis sine nobis hoztattak, s így természetesen a többi törvényeket sem, melyek mind ugyanazon módon és törvényalkotási jogalapon hoztattak; azonban mégis kell egy kicsi a 848-ki törvényből, mely azt mondja, hogy minden ember egyenlő joggal ruházatik fel, s mint formulázni szeretik, minden ember nemes; s aztán már most ehhez kell egy kicsi az 1791-beli XII. t. czikkéből is, mert minden birtokos nemes ember a megye közgyűlésének tagja; és az alkotmányosság egyedüli feltétele, hogy közgyűlés legyen, széles, széles alapon. Az october 20-ki diploma kell éppen azért, a miért a törvény nem kellett, mert ez már csakugyan de nobis sine nobis hozatott; hanem azért a főispáni utasítás éppen nem kell, habár a 20-diki diploma kifolyása is, mert nem azt mondja, hogy közgyűlés legyen. Már hogy az ilyen alkotmányos fogalmakon ejtettek és ejtetnek sebek, bizony azt alig lehetne eltagadni.

De haladjunk csak tovább levélíró alkotmányos fogalmának sajtó seibe. „A főispán merészelt némely helységekbe behívatni egyeseket, bezáratta és fenyegette.” Bizony e fennebbinél még vakmerőbb hazugság ez, mint levélíró mondja, hadd szóljanak a tények:

Mintán Alsó-Fejérből a román értelmiség — de nem a román nép — fennebb leírt alkotmányos fogalmait zavara miatt nem lehetett tisztázást eszközölni, a főispán a bizottmány felhívására helyettesítette a tisztviselőket. Néhány havasi helység, azonkívül Krakkó és Magyar-Igen, mely helységekre levélíró éppen vonatkozik, a kinevezett szolgabírókat nem akarták elfogadni. A szolgabíró megjelent, az előjáróság nem tagadta meg, sőt határozottan az engedelmesre nyilatkozott; azonban, midőn a szolgabíró másodikor megjelent a egy éppen az előjáróság által letartóztatott tetten kapott, s csak nem rég a szamosújvári országos börtönből kiszabadult gonosztevőt el akart kísérteni, a községi románok összecsoporsultak és nem engedték meg elkísérteni azon embert, kirol később maga a község bizonyított, hogy rossz erkölcsű. Már, hogy a gonosztevőknek le nem tartóztatására mennyire fog levélíró alkotmányos fogalmait közé béríteni, nem tudjuk, hanem mindenesetre nagy sebet ejtetett levélíró alkotmányos fogalmán az által, hogy a főispán merészelt egy vegyes magyar és román egyénekből álló nyomozó bizottmányt kinevezni és mind az igeniek mind a krakkóiakat kikérdeztetni renitentiójuk oka iránt. Mindkét községből a nyomozó bizottmány előtt következőleg nyilatkoztak:

„Mi nem tudjuk, hogy miért ne fogadjuk el a szolgabíró, de most nem fogadjuk el míg másképpen nem teszük, mert Fejérvárt azt mondták bizonyos uri emberek, hogy nem kell elfogadni, mert nem a császár nevezte ki. A főispánt elismerjük s neki éjjel, nappal minden parancsolatait teljesítjük, mert a császár ő felsége nevezte ki.”

A bizottmány figyelmeztette, hogy a főispán parancsolta, hogy engedelmeskedjünk a szolgabírónak, mire viszont a válasz vala: „most már csak nem engedelmeskedünk, mert nem a császártól van.”

Az igeniek még azon alkalommal és nyomozó bizottmány oktatása alapján belátván tévedéseiket, az engedelmessegre visszatértek. Krakkó még tovább is megmaradt ugyan ellenszégülése mellett, de a főispán a hozzá benyújtott nyomozatból kétségtelenül belátván, miszerint, nem azon megtagadhatatlanul sok jozansággal bír, de elkábított, bűnös félre vezetett nép a bűnös, semmi szigorubb eszközökhez nem nyulva bevárta a nép kijozanulását, mi nem sokára bekövetkezvén Krakkó közséje maga hívta meg a járási szolgabíró kellebe megjelenésére. Enyre nem osztja a nép az önök alkotmányos fogalmait uraim; és ez már azon tildözés, melynek mását levélíró a Bach rendszerben nem találja.

Hogy a főispán valakit bezárattott vagy fenyegetett volna annyira hazugság, hogy magában a lehetetlenségek sorába tartozik. Hiszen a főispán maga nem nyomozott, hanem csak nyomoztatott; Bezírks commissarius, csak a Bach rendszerben termelt minden járásban egy-egy „főispán.” Annyi valóság, hogy a kikérdeztettek ellenszégüléstük lehető kedvezően következményeire figyelmeztettek a nyomozó bizottmány által és egy, ki a feltett kérdésre semmiképpen nem akart felelni, addig míg az utánna következtet kibalgattattott, körül belől 1/2 órára bezárattott, aztán pedig előhívatván, miután a feltett kérdésekre tisztességesen nyilatkozott a többivel együtt, kik közül egyik sem volt lefartoztatva, elbocsátották. Ez tehát a horrendum dictu „kegyetlenség” „üldözés.” Hanem bizony ily vad kegyetlenséget, alkotmányos világban is követnek el, mégpedig az alkotmányosság megsértése nélkül. A Bach rendszer tagadhatatlanul szelidebb volt, csak nehogy a börtönök titkaiba leereszkedjék a levélíró ur; sajnálnók, hogy szép álmait torz alakok rémei zavarják.

Végül még csak annyit: bizony sem Igen sem Krakkó nem éppen tisztán román helység; utolsóban sok magyar birtokosok laknak s a ficsalis uradalomnak magyar tisztviselői, még Magyar-Igennek igen nagy részét magyarok alkotják. Tényeket még csak lehet, ha nagyocskaja bajjal is hazudni, de ha tényleg létező és nem ephemer hanem maradóan fennálló dolgokról hazudik az ember, azon már hamar rajta érik.

1848-ból egy anekdota jut hirtelen eszünkbe. A székei kövitéz azt kérdezte volt káplárjától: hogy hát mi az a respublica, káplár uram? s a káplár felelete lön; hát biz a fiam dupla lönem s nincs király. Ugy látszik levélíró is analog fogalommal bír az alkotmányosságról: jó fizetés, s nincsen törvény.

Ennyivel tartozunk az Ost. und West erdélyi levelezői soliditásának; mikhez lehetend mérni alkalmasint levele többi állításainak is hitelességét.

Külföldi lapok a magyar ügyről.

A francia felhivatalos lapok egyike, a „Pays” aug. 1-i czikkében többek közt ezeket írja: „A császári leirat,

eltekintve a feliratban föntartott szemponttól, nem zárja el a kaput a kiegyenlítés műve elől, miután már maga is több oly pontot jelöl ki, melyek alkudozás tárgya lehet. A leirat elismeri még azon pontokat is, melyek az osztrák-magyar kérdésnek alapját képezik.

Ugyanis a tulbuzgó osztrákok, s azok, a kik a dynastia érdekét rosszul fogják föl, előre proklamálák: hogy ezután Magyarország, hasonlóvá tétetik a többi osztrák tartományokhoz. Ferencz József desavouálta rossz tanácsadóit, kijelenté, hogy nincs szándékában ezen országot az ausztriai birodalomba olvasztani.

Most már, ha a következtetések is összhangzásban vannak ezen kijelentéssel, a béke rögtön helyreállna. De szerencsétlenségünkre, ez nincs így. Az elv el van ismerve, de az alkalmazás elmarad; sőt a mi még rosszabb, a leirat-vitába bocsátkozván, egész sor ellenmondásokba keveredik, s elárulja, hogy szerzőik részéről a vita tárgyában a benső meggyőződés igen gyenge lábon állhat.

A főkadályt az 1848-ki törvények képezik, melyek 12 év óta fel vannak függesztve, s a miket Magyarország ma, helyreállítani kíván. A leirat azt feleli, hogy kész ezen törvények némelyikét elismerni, csak azokat veti vissza, melyek szerinte a birodalom érdekeivel ellentétesek.

Ezen eljárási mód által a bécsi kabinet beallja azt, a mit eddig tagadott, tudniillik, hogy az 1848-ki törvények eredetileg egészen szabályszerűk. Ez okból ezen törvényeknek pusztán csak módosítását követeli.

A fő dolog, hogy ezen leirat, nem vágja ketté erőszakosan a csomót, hanem a magyar parlamentre hagyja a módosítások iránti kezdeményezést. Különben már a felirat szerzői is el valának készlve a kijelentésre, s azért olvasuk abban, hogy az országgyűlés kész leendő törvények átvizsgálását eszközölni.

A felirat nem akarja elismerni az Erdélyi uniójáról szóló törvényt: azonban ezen törvény 1848-ban az erdélyi és magyarországi gyűlésen hozatott, s Ferdinánd császár által szentesített. Azt lehetne tán mondani, hogy e törvény végrehajtását politikai okok gátolják: de a törvény jogos voltát elváltani képtelenség.

A mi Horvátországot illeti, a felirat nem követeli ezen tartomány visszakezlezését, hanem csak azon foederatív kötelek helyreállítását kívánja, melyek századok óta léteztek. A leirat a kérdés eldöntését a pesti és zágrábi gyűlésekre hagyja.

Mindenzen pontokban az alkudozások elől az ut nincs elvágva. A leirat a magyar országgyűlést oly hatalomnak tekinti, melyet tekintetbe kell vennie. És így szerencsés kifejlődést jövedülhetnének, ha csak bele nem jött volna a leiratba azon sürgetés (sommation) hogy a magyar országgyűlés követeit küldjön a bécsi Reichsrathba! A magyar országgyűlés már előre határozottan kijelentette, hogy nem fog részt venni a bécsi parlamentben; s mint látszik meg, is marad ezen határozata mellett, miután a Reichsrathba való lépést az egész ország úgy tekinti, mint lemondani hazájok önállásáról.

Meglelt hogy a leirat is tekintetbe vette ezen körülményt, s azért csak homályosan szol azon módokról, melyek szerint Magyarország részvenne s birodalmi tanácsban Felszólítja ugyan az országgyűlést követeit választására a Reichsrathba, de a mellett bivatkozik a fölirat azon soraira, mikben a magyarok kétségeket nyilatkoztak, (időről időre) a német-szláv tartományok alkotmányos képviselő testületeivel értekezni.

Nem tudjuk, ugy magyarázzák-e ezen helyet Bécsben is, mint mi; de meg kell engedni, hogy a leirat némileg tág kört enged arra nézve, hogy mi módon történjek ezen kölcsönös értekezés a két parlament között?

Ismételjük tehát, hogy a leirat, még a leglényegesebb argumentumaiban is, további tárgyalásokat enged. És azt, a körülményekhez képest szerencsének nevezhetjük, mert ha a leirat világosabban vágja ketté az elveket, borzasztó kitérés következhetik a dologból.

Most már a szolás sora megint a pesti országgyűlést illeti: ennek tiszte a leiratot legjobb oldalról fogni fel, s munkálkodni a kiegyenlítés érdekében. Azonban bármint üssön ki az országgyűlés válasza, reméljük, hogy az nem lesz ultimatum, valamint Ferencz József császár sem utolsó szavát mondá ki leiratában.

Még gyakran visszatérünk e tárgyra, mely Európát sokkal jobban érdekli, mint sokan megengedni hajlandók. Mert Ausztria népek szövetségéből alakulván, egészen más helyzetet venne föl, ha egységes állammá változnék. Gondoljunk csak a birodalom viszonyaira Németország irányában; ezen viszonyok azonnal megváltoznának, ha a Habsburg ház monarchiája teljesen egygye olvadna. Nem módosítand-e meg ezen unificatio közép és keleti Európa sulygyenét? s ha igen, akkor csak igazolva leendő azon figyelmünk, melylyel az osztrák-magyar kérdés phasisait követni szoktuk.

A „Star” a birodalmi tanács képviselőházában jul. 26-án történt jelenetet (midőn a cseh és lengyel követe a termet elhagyták) következő észrevétellel kíséri: „Igen különös, hogy azok, kik Nápolynak s Piemontnak egy fölatti kormányozhatását problémának és legyőzhetetlen nehézségekkel járó dolognak tartják és hirdetik, többnyire semmi nehézséget sem akarnak látni a németek, magyarok, velen-czelek, lengyelek, s az osztrák császárság egyéb népfajainak egy gyurmává olvasztásában. Ausztria ne tápláljon igen vérmes reményeket. Nemesak a cseh vér van buzgásban, és Ferencz József s némely népei közt oly kérdések képezik a tusát, melyek sokkal komolyabbak, mint a cseh korona-ékszerek mgörzése és Ottokár király emléke. Ausztria nagyon is jól tenné, ha a birodalomban létező nemzetiségek egyikét sem idegenitend el magától; mindenk előtt pedig érett megfontolással mérlegelné a kimaradhatatlan következményeket, mielőtt a magyar nemzetiséggel szakítana.”

A „Daily News” keményen megtámadja Palmerstont azon szavazat miatt, melyekkel tegnapi Dnlop pesti sürgönyeinek előterjesztését megtagadta. „Vigasztalásul Dnlop ur visszahívására Pestről, mondja a „Daily News”, és szerencsére az elnyomott nemzeteknek, létezik Angolországban egy, minden miniszterektől független, szabad sajtó.

És ezen sajtóra, mint az angol nép organumára appellál Magyarország. A „Downingstreet” politikája, a mennyiben e pontra nézve beállva van, Angolországnek egészséges és szabadelvű ösztönével ellenmondásban áll.

Leginkább mérgeződik pedig a „Daily News” azon összehasonlításért, melyet közvetve buzótt Palmerston Magyarország és az amerikai conföderált államok közt: „Mondta volna ki a magyar ügy diadala iránti reményét; az osztrák udvart ezzel ugyan megánthatta, de legalább az angol nép gondolkodásmódját tükörözte volna vissza. Lehetséges, hogy Palmerston csunya ügytelenségnek tartja az osztrák udvar megsértését, de hát minek tartja az egyesült államok kormányának piszkolását? Bizonyosnak látszik, hogy ő semmi különbséget sem lát a magyarországi és amerikai szerencsétlen viszálykodások közt. Mind a két esetben a neutralitást, mint nagy szolgálatot tekintti Bécs és Pest, — New-York és Charleston a cynikus diplomata szemében csak szélességi fokban különböznek egymástól.

Felelet a dézsi czáfolatra. — Egy dézsvárosi hites tag b-szolnok megyei tudósításomra azt jegyzi meg, hogy olyan dolgokat adtam a szónokok szájába, miket nem mondtattak, vagy beszédeikből csak azon helyeket közlöttem, melyek nézeteimmel összhangzó. Miután a szónokokat megneveztem. Közülük vártam volna, hogy tudósításom hibás vagy félszeg volta miatt tiltakozzanak. Ezt egyik szónok sem tette: a dézsi hites tagot tehát e tekintetben illetéktelen czáfolónak tartom, s közlésemet az olvasó mindaddig hitelesnek kell hogy tekintse, míg valamelyik szónok névszerint megczáfol. A mi véleményezésemet illeti a beszédek s tárgyak felett, ez saját jogomhoz tartozik, magamnak is elveim levén. Azon beszéd közlése fáj a czáfolónak, melyben Dézs városa előljárói az adókönyvek átadása végett megrovattak. A czáfolatban ezen tény egy szóval sem mentetik jobban, mint városi hadnagy Nagy Farkasnak a megyegyűlésen általam közölt beszédében. Ezen mentőbeszédet következő arczjátékot s egyes körülmények tündosításokat, a beszéd hatása végett közölnem kellett. A többi reflexiókat én tettem, mit az olvasó azonnal észrevehet, és ezeket most sem vonom vissza; mert ha a tanács és választott közönség hitet tett le, hogy törvénytelen hivatalokkal nem érintkezik s törvénytelen adó felvételére segédkezet nem nyújt, ezen hit alól a közgyűlés, a pápák hitfeloldozó jogának sérelme nélkül, fel nem oldozhatta. A mi a on vádat illeti, hogy a választott közönség gyűlésébe, mely a közgyűlést elhatározta én is jelen voltam; csak azt adom fölvilágosításul: a közgyűlés indokál az tetteket, hogy a nép a törvény rendeleite fölött világossittassék fel s előljáróit támogassa, nem pedig hogy őket letett hitük alól feloldozza. Azon közgyűlés vasárnap tartatván meg, én jelen nem lehettem, elvárattam azonban beadták tiltakozásukat. Egyébiránt ez az egész dolog annyira kellemetlen, hogy ha a megyegyűlésen elő nem fordul, én róla szólni szígyenlettem volna. Sajnádom mindennekeftél főhadnagy Nagy Farkast, ki a legnehezebb időkben és törvényhez való ragaszkodásában s hazafi elveiben szüzen és rendületlenül maradt, hogyan volt képes e jézsuitai hálóba magát megfogtatni engedni. Fogadom, hogy ezután óvatos lesz, mert amicus Plato, amicus Aristoteles, sed maxima amica veritas. M—s.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Pesti lapok szerint ő felsége gr. Kun Gézát az erd. kir. tábla számfeletti tildkévé méltóztatott kinevezni.

— A „Sürgöny” bécsi levelezője mint bizonyost említi, miszerint b. Kemény ő nmlga az erdélyi kancellaria elnöke legfelsőbb kézirattal felszólítottatott, hogy az erdélyi országgyűlés egybehívása végett terjeszse fel javaslatát; határnapul e felterjesztésre nézve aug. 10-ét tűzi ki a legf. kéziratt. A mint levelező hallja, b. Kemény a körülmények jelen állásában alig fogja az országgyűlés egybehívását továbbra is elkerülhetni.

— Ugyanazon jól értesülni szokott tudósító vissza-terve az adóbehajtás tárgyában két ellenkező táviratra, az erőszakos elhatározott ténynek mondja. A felhajtás folytatását rendelő későbbi táviratnak tehát nem lehetett és nem is volt más czélja, mint hogy Plener pénzügyminiszter ur azt akarta mondani hivatalnokainak, hogy bármely értesítvények által magukat miküldésükben ne zavartassák, hanem várják bé az ő parancsait. Miután ugyanis szerinte oly nagyszert rendszabályt, mint az erőszakos adóbehajtás, egy egész országban 24 óra alatt viszsza vonni nem lehet, a miniszter ur tudatni akarta a közönséggel, hogy hivatalnokai csak kötelességükben járnak el, míg a megszüntetési határozat kivitele iránti részletes utasításokat megkapják. A sept. 15-igi harcesszünet tehát más lapok szerint is valószínű.

— Ő felsége vasárnap délelőtt fogadta a Codru, Strinbu és Roman urakból álló román küldöttséget.

— Zágrábból távirják aug. 6-ról, miszerint az országgyűlés azon határozata következtében, hogy a birodalmi tanácsban nem vesz részt, Stojanovics, Varcevic és több képviselőnek fényes fáklászenét rendeztek. A Jellacsicster legtöbb háza és az utcák ki voltak világítva.

— A horvát országgyűlés aug. 3-ai ülésében, mikor a reichsrathba küldést elvető határozat keletkezett, az elnök által kitűzött kérdésre, hogy a kik nem akarnak a reichsrathba küldeni, álljanak föl, csupán két országgyűlési tag maradt ülve s ez Haulik bibornokérsek és Bebracsza ezredes.

— Abáról írják a „M. O.”-nak, hogy ott jul. 30-kán egy csapat fináncz és fészázad vasasnémet jelent meg dohánypirtásra. A finánczok kézzel szedgették ki a kertekben; a lovasságnak pedig feladata volt rohamra vezé-nyeltetve a nagyobb ültetvényeket összeszetipranni.

— Bécsi lapok szerint az 1862-i ünneczozásra már kiadták a rendelkezés.

— Azon sajtótörvényjavaslatban, melyről a „Presse” után multkor emlékeznék, egyik §-ában ez áll: „honárulási

Ujabb. — A „Korunknak“ távirják f. b. 8-ról: „Az alsóház mai ülésében Deák felolvassa a választási felirat tervét, a melynek tartalma: nem tágitni az 1848-i törvényektől; a bir. tanácsban részt nem venni; tiltakozni az ellen, hogy a bir. tanács határozata következtében kölcsönt lehessen felvenni Magyarországra róvására s a magyar koronajavakat el lehessen idegeníteni. A felirat kimondja, hogy a ház a választásleiratig minden értekezést megszakítottak tekint; végül békétűrésre int s az ügy igazsága és a jövő iránt bizalmat fejez ki. A ház a felirat tervét egyhangulag fogadta el. Rendkívüli lelkesedés, zajos tetszésnyilvánítás.

— A hercegovinai állapotokról távirják a „Patrie“-nak, hogy a montenegrói főnökkel folytatott értekezleteknek, az európai bizottmány tagjainak jóakaró közbenjárása dacára, semmi eredménye nem levén,

Omer basa rendeletet kapott Konstantinápolyból az ellenségeskedések megnyitására. A szerdai új felszólítást intézett a montenegróiakhoz s tizenöt napi időt engedett nekik; aztán megkezdte az ellenségeskedéseket.

— Ugyan e tárgyról a Kölni lapot Bécsből aug. 3-ról következőleg értesítik: Délkeleti határainkra egy idő óta ismét csapatok mennek az ottani ügyelő hadtest erősítésére. Dalmatiába is szállítanak katonaságot, mi arra mutat, hogy itt nem kevésbé aggnak a montenegrói és hercegovinai mozgalmak felett, s úgy látszik, ezek nem sokára kiterjedést nyernek.

— Marseille aug. 5. Rómában múlt hó 31-én új verekedés történt egy francia katona s pápai örökös között. A francia katona sebet kapott s kórodába vitézt, miután egy orvos a francziákat a capitoliumban

értékesít az eseményről. Merode elmozdította az orvost, miért folyamodott idegen hatóságokhoz. A Szt. Mihályhoz címzett collegiumban lázongás történt. A meggyilkolással fenyegetett igazgatót a csendőrség védte meg.

— London, aug. 6. A parlament bezáratott. A királynő trónbeszéde kijelenti, hogy az idegen hatalmakhoz viszonyok megnyugtatók. Reméli az európai béke fenntartását. Az olasz események Olaszország nagyobb egységére vezetendők. A királynő óhajja, hogy Olaszország ügyei annak javára rendeztesse. Az amerikai események kárhóztatnak. Anglia megőrzi semlegességét. A kormány reméli, hogy a nyugalom Syriában nem fog megzavartatni.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

H I R D E T E S E K.

HIVATALOS.

(224)
Sz. 149. 1861

Hirdetmény.

A flugs kir. Főkörmányszéknek idei 1394 szám alatti intézkénye folytán a feloszlott helybeli járás bíróságnak f. é. 1206 sz. alatti s hirlapok utláu is közzétett hirdetvénye ezennel emlékeztetbe hozatván, a helybeli répa-cukor-gyári társulat esmeretlen lakású részvényesei, kik osztalékukat még eddig nem vették ki, felszólítanak, hogy ehezi igényüket írásban magok vagy az érintett járásbírósgáttól kinevezett cselekvényi gondnok ügyvéd Vajna Sándor ur által f. é. Augusztus 30-ig az alólírt városi tanácshoz bejelenteni ne késsenek, annyal inkább, mert mind azok, kik az írt határidőig igényüket be nem jelentik, úgy tekintetnek mint önként lemondók a részvényük utáni osztalékból végképpen elzártnak.

Sz. k. Kolozsvár város Tanácsa f. é. július 31-én tartott üléséből.

Kiadta Ocsvai Ferencz, főjegyző.

(1—3)

(227)
Sz. 183 törv. — 1861

Kolozsvár sz. k. város tanácsa teljes koru Stritzki Károly, kinek gyámság alatti maradása a volt árvai bizottmány 1857-be november 7-én 452. ab. szám alatt kelt határozata által, bizonytalan időre meghosszabbított, s a „Magyar Futár“ című hirlapból közzé tett volt. Miután az őt jó magaviselete által magát érdemesítette, a gyámság alól ezennel feloldozza és hogy ez a „Kolozsvári Közlöny“ című hirlapban kihirdetessék megrendeli.

Sz. k. Kolozsvár város Tanácsa f. é. augusztus 6-án tartott üléséből,

NEM HIVATALOS.

(228)
Haszonbéri hirdetmény.

Az erdélyi unitárius nemes Statusnak nemes Alsó Fejér vármegyében Ladamoson, N. Szabentől csak két órai távolságra lévő rész jószág, egy mint maga az udvarház, körülette fekvő gabonás, csir, istálló, szép kiterjedésű szántó és kaszáló helyeivel s gyümölcsösökkel, e folyó bonás, csir, istálló, szép kiterjedésű szántó és kaszáló helyeivel s gyümölcsösökkel, e folyó 1861-ik évi szeptember 29-ik napjától kezdve jövő 1868 ik évi április 24-ik napjáig, hat és fél évre haszonbérre kiadó, a haszonbéri feltételekről és a jószág terjedelméről tudomást vehetni helyt Ladamoson gazdatiszt Kovács Jánosnál, és Kolozsvárt Ferenczi Mozesnél belső magyartezában 410. szám alatt.

(1—4)

(229) A cs. k. osztrák-állam összes tartományaiba annyira elhírdetnek ösmert, Némethon első orvosi testületei által megvizsgált és a magyarhoni magos cs. k. helytartóságtól kitűnő alkalmaszóságáért engedélyeztet ugnyezett Weher-féle

Á t a l á n o s

KÖSZVÉNYGYOLCS

mely mindennemű

köszvény, csúsz, úrol, hűlési bajoknál, tagszagatások s többféle minden ilyen: kéz és láb göröcsöknél, fűhűléses fájdalomknál, dagadt tagoknál, rokkánásoknál, oldalmegfázásoknál, biztos eredményű, első, gyorsan és bizonyosan segítő eszköz, alkalmazható.

Ára osomagonként használati utasítással együtt 1 ft. 5 kr. nehéz fájdalomnál kétszeres erejű 2 forint 10 kr. osztr. érték.

valamint a szintén elhírdet általános párisi seb-lapasz

minde lehető nemű sebeknél, fúzomódásoknál, marjulásoknál, fagyásoknál és tyukszemeknél alkalmazható szer. Tégelyenként használati szabályokkal 35 kr. o. é.

egyedül csupán valódi minőségben kaphatók: Kolozsvárt Wolff János ur gyógyszerárába és a Wendler J. örökösöknél. Aradon Probst J. F. urnál. Beszterczén Dietrich & Fleischer úrak kereskedésükbe. Fogarason Figuli Adolf J. urnál. Haszfölden Telhis János ur kereskedésében. Károly-Fejérvárt Wagner József ur könyv- mű és zeneszer kereskedésibe. Kimpolungon Kozinsky György urnál.

A Weher Károly féle ugnyezett általános köszvény gyolcs gyógyerejű hatása, valamint az alhajlás és izom-köszvényes bajoknál, ha szinte egyszerre több testrészek is szenvednének, éppen ugy ezen fogrésznek, idült és koros megtámadása alkalmával tartos, használatoknál, különösen pedig mint megelőző s akadályozó-óvszer a köszvényes bajokra hajlandó egyéneknek, kik utazás vagy hivatai foglalkozások alkalmával a legmértékletli változásoknak ki vannak téve, mint alólírt által meg próbált szer, helybe hagyottak találatott.

Sommavilla J., tudor gyakorló orvos.

Grätz, februar 28-án 1866.

Hiv. úrl. szám 565.

A fennebbi hit. úrl. szám alatt általam alólírt jegyző által, az eziránt máj napon bélyegtelen ívre felvett jegyzőkönyvre vonatkozólag, hivatalos pecséttemmel megerősítve helybehagyólag bizonyítom, hogy ezen bizonyítvány az itten Albrecht utcában 405. szám alatt lakó tudor és gyakorló-orvos Sommavilla J. ur által sajátkezűleg íratott legyen alá.

Grätz, martius 8-án 1866.

Nedwed Antal, cs. k. jegyző.

(225) Egy francia születésű erdélyi fiatal ember ajánlkozik egy udvarhoz mint számtartó, vagy egy industrial vállalat mellé mint számvivő, vagy írnök. — Fő feltétel egy szolid bánásmód. — Leveleket V. A. cím alatt poste restante Nagy Szeben.

(218) Ezen szabad királyi Kolozsvár városa területén a kétvíz közti tizedben 363 és 362 szám alatt létező nagy kiterjedésű telkek, a rajtok találatú új épületekkel — igen kedvező feltételek mellett — örök áron eladó. Értekezhetni irántuk Medgyesi Ignác urral.

AZ EV. REF. FÜTANODA KÖNYVTOMDÁJA. (Belső farskasutou 74. sz.)

(231)

Eladó ház.

Külmonostortezában a 152. számú ház eladó. Értekezni lehet a tulajdonossal helyt vagy a városház 10 számú hivatalozobájában.

(1—3)

(230)

Haszonbéri hirdetmény.

Kolozsvártól két óra távolságra lévő Pata helységében egy 188 hold szántóból és kaszálóból álló, tagosított birtok terjedelmes udvarával, lakó és gazdasági épületeivel együtt idei szeptember 29-től kezdve haszonbérbe kiadó. Értekezhetni iránta a tulajdonossal hidutczában 293. szám alatt.

(1—3)

STEIN JÁNOS

könyvárusnál Kolozsvárt kapható:

Petőfi-emlék csárdás

zongorára szerző Kovács Sándor. 6-dik mű. Ára 60 kr.

Bem's Feldzug in Siebenbürgen von J. Czecz. Ára 3 ft 60 kr.

AZ OROSZ INTERVENTIO Magyarországon,

diplomatai okmányokkal bővítve, írta gr. Teleki László. Ára 60 kr.

Hangok a multból.

A magyar nemzet nagy napjainak emlékeül kiadta két magyar honfi. Ára 3 ft 60 kr. o. é.

E hangok csak most juthattak el hozzánk, eddig tiltva voltak.

A magyar hadsereg,

mint szervezendőnek képzeli Ivánka Imre. Ára 1 ft.

UNIO

Zsebkönyv 1848-ra

Gróf TELEKY DOMOKOS aczélmetszetű arczképével.

Szerkesztő: URHÁZY

Fűzve 3 forint helyett 2 forint.

Selyembe kötve 5 ft helyett 3 forint.

KORÁNY

ZSEBKÖNYV.

A ref. osk. ifjuság dolgozataiból

SZERKESZTIK S KIADJÁK

B. BÁNFFI DEZSŐ és RÉTHI LAJOS.

Bolti ára 1 ft 30 kr.

Liszt Ferencz A cigányokról és a cigány zenéről Magyarországon. Ára 2 ft.

Magyar- vagy cigány-zene? Elmefuttatás Liszt Ferencz „Cigányokról“ írt műve felett. Írta Brassai Samu. Ára 72 kr.

(Szilágyi Sándor.) A magyar forradalom története 1848- és 1849-ben. Ára 2 ft 50 kr.

(Szilágyi Sándor.) A magyar forradalom napjai 1849 július 1-sője után. Ára 60 kr.

Honvédek könyve, történelmi adat után az 1848- és 1849-ki magyar hadjáratról. Kiadja és szerkeszti Vahot Imre. I. kötet 1 ft 20 kr.